

Avskrift av ett tryckt exemplar gjord av Värmlands Brandhistoriska Klubb (Björn Albinson oktober 2018). Originalen, som legat i en plåtlåda hos Länsföreningar Värmland, är hålslaget och därför saknas en del bokstäver som fått tolkats fram. Kommateringen har förenklats en del och några ord har moderniserats.

Reglemente
för ett Brandstodsbolag å landet
inom Carlstads län;
av Kongl. Maj:t i nåder fastställt den 11 mars 1843

Kongl. Maj:ts nådiga stadfästelseresolution uppå ett i underdånighet ingivet förslag till reglemente för ett Brandstodsbolag å landet inom Carlstads län; given Stockholm Slott den 11 mars 1843. Kongl. Maj:t har i nåder låtit Sig förenämnda underdåniga förslag föredragas, och finner efter granskning, gott att till underdånig efterrättelse fastställa följande Reglemente för ett brandstodsbolag å landet inom Carlstads län.

Grunder för inrättningen

§ 1

Bolaget utgöres av dem som inbördes giva och taga brandstod efter detta reglemente.

En var är bolagsman i förhållande till det belopp varefter han giver brandstod; det kallas hans ansvarighetsbelopp.

Bolagsmän tager brandstod för eldskada, som han, utan eget vållande, lider å försäkrad egendom. Dock ej över det värde därav, varföre han i bolaget ingått; det värdet kallas hans försäkringsbelopp.

§ 2

Bolaget antager till försäkring;

1. Hus å landet, enskilda eller allmänna;
2. Hus å stadsjord då de ligga minst 1000 alnar från närmaste hus i stad eller 500 alnar från annat hus närmare staden.
3. Lösören vid egendom, varå hus, enligt någon av föregående punkter kunna i bolaget försäkras, evad sådana hus äro försäskade eller icke; härifrån dock undantaget penningar, aktier, förskrivningar eller andra handlingar. Guld, pärlor, juveler, upplag av fabriks- eller köpmansvaror, krut, brännvin i större mängd än 500 kannor, ångmaskin och maskiner vid fabrik.

§ 3

Förbättringar å hus, eller tillökningar av lösörevärde må till förhöjning i förut given försäkring antagas.

§ 4

Hus eller lösöre som i annan inrättning är försäkrade, må ej i detta bolag intagas.

§ 5

För brandskada, som i krigshändelse, uppror eller borgerligt krig förorsakats, erhålles ej ersättning, men föranledes den av upplopp eller mordbrand, eller vållas brand eller annan skada av åska, vare försäkringshavaren berättigad till ersättning, så framt han icke övertygas att hava upploppet eller mordbranden anställt eller främjat.

§ 6

För hus, som i bolaget är försäkrat, kvarstår ägaren eller innehavaren såsom bolagsman så länge huset finnes, därest ej försäkringen upphör eller förloras i något av de fall som i 7 och 11 §§ sägs.

För lösören må man träda ur bolaget, på sätt i 7 och 52 §§ stadgas.

§ 7

Försäkring i detta bolag, upphör, under villkor som i 53 § sägs;

- Sedan ägaren uppsagt sin försäkringsrätt. Sådan uppsägning skall äga rum sist trenne månaden före räkenskapsårets slut.
- För hus eller lösören, då samma hus eller lösören i annan inrättning försäkras.
- För hus, då det flyttas från sitt förra läge eller genom ombyggnad till värde förminskas eller eljest ombygges, utan sådan anmälan, som i 51 § föreskives.
- För lösören, då de förskingras eller flyttas från den egendom, där de äro till försäkring antagna utan sådan anmälan som i 51 § stadgas.

§ 8

Bolaget samlar ej kassa. Bidrag till skadeersättningar och omkostnader utskrivs på bolagsmännen efter varderas ansvarighetsbelopp och betalas en gång om året.

§ 9

I ansvarighetsbelopp, varefter bidrag utskrivs, sammanräknas all den egendom bolagsman försäkrat, vare sig hus eller lösören, utan avseende därpå att eldskada, varföre bidraget utgår, kan ha timat å blott endera slaget av egendom.

§ 10

Utskrivet bidrag vare lika utmätningstilligt som häradsbrandstoder i allmänhet.

§ 11

Bolagsman, av vilken utskrivet bidrag ej kan utfås, have förlorat försäkringen av det belopp, som emot bristande bidraget svarar, och vare ej berättigad att, för detta belopp, åter ingå i bolaget, innan bristen gulden är.

§ 12

För egendom, som i detta bolag blivit försäkrat, vare ägaren eller innehavaren fri från skyldighet att, enligt lag eller förut gällande förening, brandskada ersätta; dock att där för närvarande brandstod utgöres enligt allmänna lagens stadganden i 4, 5 och 6 §§, av 24 kapitel Byggningsbalken, och en eller flera hemmansägare eller innehavare i häradet icke i brandstodsbolaget ingå för sina hus samt för säd, foder och boskap, som till egendomens bruk tarvas, bolaget skall, därest ej annorlunda emellan dem och bolaget överenskommes, vara pliktigt, att för sådan brandskada å dessa hemman, som efter lag ersättas bör, utgiva den brandstod som belöper på de hemman, vilkas ägare för hus, säd, foder och boskap, därstädes i bolaget ingått, och där emot vara berättigad, att för sådan brandskada å dessa senare hemman tillgodonjuta den brandstod, som efter lag, som av de förre hemmanen givas här.

§ 13

Bolaget styrelse uppdrages åt en direktion, som har sitt säte i länets residensstad och biträdes av underordnande brandstodkommittéer inom socknarna.

§ 14

Direktionen består av fem ledamöter, vilka alla skola vara bolagsmän och väljes tillika med två suppleanter, vid ordinarie bolagsstämma.

Av dessa ledamöter utgår växelvis, det ena året två och det andra tre, första gången efter lott, och sedan det antal som i två år tjänat.

Direktionen väljer inom sig en ständig ordförande för varje år, så ock en särskild för tillfället, då den ständige ej är tillstädes.

§ 15

Brandstodskommitté består av en ordförande och minst två ledamöter, vilka tillika med två suppleanter väljas av bolagsmän, vid allmän sockenstämma, en gång om året. Ordförande och minst en av ledamöterna bör vara skrivkunniga. Kommittén utser inom sig en ordförande för tillfällen då den valde ej är tillstädes.

§ 16

Distrikt för brandstodskommitté utgöres av en eller flera socknar inom samma prästegäll¹, eller av särskilda avdelningar inom socken eller gäll, allt efter som i bolagsstämma därom beslutas. Finns inom gäll eller socken ej så många bolagsmän, att de kunna utgöra helt distrikt, då skola de förena sig med nästgränsande gäll eller socken.

¹ Äldre namn på pastorat

§ 17

Varje distrikt indelas i vissa brandrotar; och för varje av dem väljes bland bolagsmän inom roten likaledes å sockenstämma, årligen två brandrotemästare, av vilka åtminstone den ene bör vara skrivkunnig.

§ 18

Vid val efter 14, 15 och 17 §§ röstas efter lott, varje lott utgör fullt ett hundra riksdaler; och beräknas rösterna första gången per capita, men sedan vare deltagarnas bestämda ansvarighetsbelopp grund för lottberäkning. Uppgår sådant belopp för någon bolagsman ej till fulla ett hundra riksdaler, äger han ändå en röst.

Ej må någon rösta för mer än tvåhundra egna lotter.

§ 19

Den, som först varit ordförande eller ledamot i direktionen, eller i brandstodskommitté, må ånyo inväljas, dock ej på fyra år, efter det han från sådan befattning avgått, om han ej därtill samtycker. Eljest har ingen, utan förfall, rätt att det förtroendet sig avsäga.

§ 20

Då ledamöter i direktionen är valda, anmäles det av direktionen hos Kongl. Maj:ts befallningshavande, som låter i länet kungöra valet. Val av ordförande och ledamöter i brandstodskommitté anmäles av pastor hos direktionen.

§ 21

Brev och handlingar, som till direktionen eller kommitté ska ingå, översändes eller avlämnas, i förra fallet till direktionen och i det senare till kommitténs ordförande. Direktionen, eller kommitté, sammanträder på ordförandens kallelse, då göromålen det fordra.

§ 22

Direktionen, kommittéerna och brandrotemästarna förrätta med ordning och skyndsamhet de göromål, som dem åligga, ställande sig till efter rättelse, allmän lag och detta reglemente. Så ock vad vid bolagstämma särskilt kan vara förordnat. Dessutom iakttager kommittéerna vad som av direktionen och rotemästarna vad som av kommittéerna, dem föreskrives.

§ 23

Beslut må ej fattas av direktionen eller kommitté där ej två ledamöter, jämte ordföranden är tillstädes.

§ 24

Bliva, inom direktionen eller kommitté, lika antal röster för olika meningar, gälle den mening, för vilken ordföranden röstat.

§ 25

Direktionen har sig till biträde en ombudsman vilket ej må vara ledamot av direktionen. Han för protokoll vid sammanträden, håller bolagets böcker och räkenskaper, sköter brevväxlingen, ordnar och granskar inkommande uppgifter och utskrivning av bidrag till brandstods-förrättningar och omkostnader, bevakar bolagets rättegångsärenden och går jämväl i övrigt direktionen tillhanda i vad förvaltningen fordrar och direktionen föreskriver. Denne ombudsman äger direktionen anta och även, när den så gott finner, entlediga, dock ej någotdera utan att alla fem direktörerna är tillstädes.

Ombudsmannens arvode bestäms, efter direktionens förslag, vid bolagsstämma och utskrivs för varje år i sammanhang med skadeersättningar och övriga omkostnader.

§ 26

Bolagets förvaltning granskas årligen av tre revisorer, vilka, tillika med två suppleanter, väljs på ordinarie bolagsstämma för varje brandstodsår.

§ 27

Brandstodsåret räknas från och med den 14 mars. Å den tid skall årsräkenskapen för bolagets förvaltning avslutas, och varde den inom den 15 maj avlämnad till revisorerna.

§ 28

Revisionen verkställs inom den 15 juni. Berättelse däröver skall till direktionen inom åtta dagar avlämnas, varefter direktionen avgiver sin förklaring över anmärkningarna till bolagsstämman som fattar beslut huruvida dessa handlingar skola i tryck utgå.

§ 29

Direktörer och revisorer erhålla av bolagets skjutslega för tvenne hästar och en riksdaler 16 St. banco i dagtraktamente, då de gör resor i bolagets ärenden.

Om bolagsstämma

§ 30

Ordinarie bolagsstämma hålles varje år den 18 juli eller om helgdag då inträffar, dagen förut å ort, som av direktionen utsättes. Extra bolagsstämma kan direktionen sammankalla när den det nödigt finner.

§ 31

Direktionen skall utfärda kallelse till ordinarie eller extra bolagsstämma och varde den kallelse en månad före stämman kungjord av Kongl. Maj:ts befallningshavande och i länets tidningar införd.

§ 32

Bolagsmän inom gäll, socken eller annat distrikt för brandstodkommitté, må förena sig om en eller flera fullmäktige till bolagsstämman; enskild bolagsman därinom dock obetaget att själv sig infinna, eller för sig ställa särskild fullmäktige. Ej må annan, än bolagsman till fullmäktige antags, och må sådan fullmäktige, utom för det i 18 § bestämda lottantal, även rösta för tvåhundra lotter enligt fullmakt.

§ 33

Frånvarande bolagsman åtnöje sig med vad de närvarande vid bolagsstämman besluta.

§ 34

Då bolagsstämma samlad är, väljer de närvarande bland sig en ordförande för stämman. Vid detta val förs ordet av direktionens ordförande.

§ 35

Vill bolagsman väcka fråga till upptagande vid bolagsstämman, göre det skriftligen, inom fjorton dagar förut, hos direktionen, som däröfver skriftligen sig yttrar vid stämman. Är fråga väckt av revisorer, givе direktionen likaledes sitt yttrande däröfver. Finner direktionen själv någon fråga böra väckas, varde och den skriftligen framställd.

§ 36

Fråga om förändring i bolagets reglemente må ej upptagas vid extra bolagsstämma. Vad bolagsmän vid ordinarie bolagsstämma om sådan förändring yttra, varde, jämte pluralitetens då uttryckta åsikt, uti protokollet upptaget, varefter frågan bliver vilande till nästa ordinarie bolagsstämma, uti kallelsen till vilken omnämnes att ämnet då förekommer. Besluta bolagsmän då förändring av reglementet, varde den av direktionen anmäld till Kongl. Maj:ts nådiga stadfästelse.

§ 37

Vid ordinarie bolagsstämma förekomma;

1. Granskning av bolagets förvaltning och revisorernas berättelse
2. Frågor som blivit förberedda
3. Frågor som vilat från föregående bolagsstämma efter 36 §.
4. Frågor som för tillfället väckas och finnes vara av den beskaffenheten att de kunna och böra tagas under överläggning utan föregående beredning efter § 35
5. Val av direktörer och revisorer samt deras suppleanter

§ 38

Direktionen utfäste, i kallelse till ordinarie bolagsstämma, om någon vilande fråga då skall förekomma efter § 36 och i kallelse till extra bolagsstämma för vilket eller vilka ärenden den sammankallas. Ej må vid extra bolagsstämma annat ärende upptags är det som i kallelsen kungjort är.

§ 39

Vid bolagsstämma beräknas rösterna efter vad i 18 och 32 §§ stadgas gälla ock vad där säges om högsta antal av lotter, varför en person må rösta. Alla omröstningar ska ske öppet med undantagna av vad till ledamöter i styrelsen med deras suppleanter och ordförande vid bolagsstämma, vilka förrättas per capita med slutna sedlar, som avlämnas vid upprop.

Om förrättning och villkoren därvid

§ 40

Den som vill i bolaget inträda, avlämna till brandstodskommittén skriftlig uppgift i tre exemplar, författad efter formulär som av direktionen utfärdas, å den egendom varå försäkring sökes, sätte ock i uppgiften ut det värde å egendomen som han anser böra utgöra försäkringsbeloppet.

§ 41

För uppgift efter 40 § gälle dessutom följande;

1. Hus varpå försäkring sökes skall beskrivas till byggnads- och taktäckningsämne, med anmärkning om det är reveterat, brädfodrat eller målat, om det är nytt eller gammalt, i gott skick eller förfallet, är det boningshus varde antalet av våningar och rum jämväl utsatt.
2. Längd, bredd och höjd av varje hus skola även utsättas och särskilt bestämmas de delar av värdet som anses vara mot stenfot och mot källare; så ock mot yttre tak och mot innanrede, om huset är av sten.
3. Uppgiften ska även innehålla; om den egendom, varå hus eller lösöre till förrättning anmäles, ligger i by, hur långt den är belägen från staden eller annat hus närmare staden, då den ligger på stadsjord, om eldfarlig inrättning finns i huset som till försäkring anmäles eller där lösöre, å vilka försäkring sökes, är belägna på mindre avstånd däri-från än ett hundra alnar.
4. Med egendom förstås här hela den flock av hus som utgör åbyggnad för hemman, hemmansdel eller annan lägenhet varpå hus eller lösören försäkras och innehavs av en person eller ett bolag. Sådan egendom kallas fribelägen då den å alla sidor är skild från annan gård på ett avstånd av minst ett hundra alnar.
5. Med by förstås då minst åtta egendommar ligga så nära tillsammans att varken någon av dem särskilt eller flera gemensamt är fribelägna efter nästföregående punkt.

Såsom eldfarlig inrättning anses alunbruks pannhus, badstuga, eldria, färgeri, gjuteri, glas-hytta eller annan hytta, kakelugns- eller krukmakeri, kolhus kopparslageri, kölna, masugn, oljeslageri, pappersbruk, pottaskesjuderi, sågverk, såpsjuderi, tegelugn, trankokeri, spinneri, ångmaskin eller annan dylik inrättning vilken antingen med eld drives eller är av lätt antändande egenskap.

§ 42

Lösöre uppgives vid den egendom där de finnes och upptages i sina särskilda egendommar, endast summariskt för varje avdelning.

§ 43

Sökes försäkring å hus eller lösöre vid särskilda egendommar varde en uppgift gjord för varje egendom.

§ 44

Ej må ett hus antagas till högre försäkringsbelopp än 8000 Rdr, då det är uppfört av sten och 6000 Rdr för trähus, dock må kyrka av sten antagas till 15000, av trä till 8000 Rdr försäkringsvärde. Lösören å egendom, varå hus icke är i bolaget försäkrade, må ej antags till högre försäkringsbelopp än 12000 Rdr. Å en egendom må ej flera hus antagas till högre sammanräknat försäkringsvärde än 15000 Rdr, ej heller hus och lösören sammanräknade till högre försäkringsbelopp än 2500 Rdr Banco. Skulle å någon egendom ett eller flera hus ligga på längre avstånd från den andra än 500 alnar då må det eller de hus, såsom särskild egendom försäkras.

§ 45

För bestämmande av bolagsmans ansvarighetsbelopp, skall hus, som till försäkring antages, hänföras till en av följande klasser;

Första klassen: Hus å egendom, som ej räknas till by, efter § 45, eller ligger inom ett hundra alnar från eldfarlig inrättning. För sådant hus bliver ansvarighetsbeloppet, om huset är av sten, en tredjedel mindre än försäkringsbeloppet, och om det är av annat byggnadsämne, lika med försäkringsbeloppet.

Andra klassen: Hus som ligger i by eller inom ett hundra alnar från eldfarlig inrättning. För sådant hus bliver ansvarighetsbeloppet, om huset är av sten, lika med försäkringsbeloppet, och om det är av annat byggnadsämne, en sjättedel högre.

Tredje klassen: Hus, varuti eldfarlig inrättning finnes. För sådant hus, evad det är av sten eller annat byggnadsämne, över ansvarighetsbeloppet med en tredjedel av försäkringsvärdet.

Efter dessa grunder bestämmes ansvarighetsbeloppet även för lösören som förvaras i hus under de här upptagna klasser.

§ 46

Försäkrings- och ansvarighetsbelopp utsättes i Riksdaler på jämnt tiotal. Vad däröver går räknas icke.

§ 47

Då uppgift efter 40 § inkommit till brandstodskommittén, varde den av kommittén noga granskad.

Finner kommittén uppgiften icke vara stridande mot verkliga förhållandet, eller det av sökanden utsatte försäkringsbelopp för högt beräknat, tecknar kommittén sitt godkännande å alla tre exemplaren av uppgiften.

Finner åter kommittén uppgiften oriktig, eller försäkringsbeloppet böra nedsättas, kalla då sökande till sig. När han blivit hörd, och syn på fältet, om så nödigt prövas, jämväl föregått, äga kommittén göra de ändringar i uppgiften och försäkringsbeloppet, som skäligen anses. Beslutet därom skall å exemplaren av uppgiften tecknas och sökanden kungöras. Sedan kommittén så förfarit, som nu sagt är, insände den alla tre exemplaren av uppgiften till direktionen, på den sökandes bekostnad.

§ 48

Direktionen åligga, att ytterligare pröva den uppgift, som blivit av kommittén insänd, och att med iakttagande av rättvisa och enhet i reglementets tillämpning bestämma det försäkrings- och ansvarighetsbelopp vartill inkomna uppgifter föranleda.

Från den dag handlingarna till sockenkommittén inkommit, och enligt ombudsmannens bevis befunnits i fullständigt skick, gäller försäkringsrätten. Timar under tiden eldsvåda å sålunda uppgiven egendom, njute försäkringstagaren ersättning efter direktionens beprövande och gottfinnande. Då direktionen fattat sitt beslut, varde besked därom tecknat å alla tre exemplaren av uppgiften och återsände direktionen utan dröjsmål två exemplar till kommittén, vars ordförande behåller det ena och lämnar det andra till försäkringstagaren.

§ 49

Vill någon söka förhöjning i förut given försäkring för sedermera gjord förbättring å hus eller för tillökning i lösörevärde, varde på lika sätt förfaret som när försäkring första gång sökes, efter var nu är stadgat.

§ 50

Vanvårdas försäkrat hus, erinra brandrotemästaren försäkringshavaren, att till kommittén uppgiva den nedsättning i försäkringsbeloppet, som förhållandet fordrar. Ställer icke försäkringshavare, inom fjorton dagar, denna erinran sig till efter rättelse, anmäle rotemästaren förhållandet hos kommittén och nedsätta den försäkringsbeloppet för ifrågavarande hus, efter som skäligen prövas. Därom varde försäkringshavaren genast underrättad; och insände kommittén sitt beslut till direktionen, som har att vidare efter omständigheterna förfara.

§ 51

Flyttas försäkrat hus från förra läget eller varder eljest ombyggt eller flyttas lösören från den egendom, där de blivit till försäkring antagna, vare försäkringshavaren, om han vill behålla försäkringen, skyldig att inom fjorton dagar göra anmälan därom hos kommittén, som utan dröjsmål undersöker förhållandet och det till direktionen inberättar.

Sedan pröve direktionen huruvida förra försäkringen må fortfara.

§ 52

Vill man för egendom, som varit försäkrad, träda ur bolaget, eller har försäkring upphört, i något av övriga fall, som i 7 § sagda är, åligge det den som försäkringen haft att därom göra anmälan hos direktionen; och meddele den honom, över sådan anmälan protokollsutdrag, vilket han har att utan dröjsmål hos kommittén förete.

§ 53

Då bolagsman trätt ur bolaget, eller försäkring upphört efter 52 §, fortfar dock bolagsmannens förra ansvarighet till löpande brandstodsårets slut. Samma lag vare då försäkrad egendom brunnit.

Om ersättning för eldskada och utskrivning av bidrag

§ 54

Bolaget giver brandstod, ej blott för vad av försäkrad egendom som verkligen brunnit, utan även för vad, som därav genom nödige anstalter till eldens hämmande blivit skadat; dock må brandstoden ej i något fall stiga över skadans rätta värde eller över försäkringsbeloppet för den, som skadan lidit.

§ 55

Då eldskada timat, göre den som skadan lidit därom genast anmälan hos brandstodskommitténs ordförande; och sammankalle han övriga ledamöterna i kommittén, varefter den infinner sig å stället och;

1. Undersöker hur elden uppkommit, därvid skola den brandskadade, hans hushåll och närmaste grannar tillkallas för att lämna alla de upplysningar som av dem kunna meddelas;
2. Besiktigar stället där försäkrat hus avbrunnit, utröner vad som blivit av elden eller dess hämmande mer eller mindre skadat, och anställer värdering därav. Hava försäkrade lösören uppbrunnit eller blivit skadade, vare ägaren skyldig att, under edsförbindelse, uppgiva dessa lösörens antal, beskaffenhet och värde.

§ 56

Sedan de i 55 § stadgade åtgärder föregått, pröve kommittén, efter noga överbägende av de inhämtade upplysningarna, i vad mån den brandskadade må anses till ersättning berättigad, och bestämmes beloppet därav efter den grund som i 54 § är stadgat, samt med iakttagande även i avseende på detta belopp av, vad 46 § innehåller om utsättande av riksdaler i jämna tiotal.

Förklarar den branddrabbade sig nöjd med kommitténs beslut, teckne han, inom fjorton dagar därefter det förklarandet å beslutet och varde detta tillika med protokoll över kommitténs förättning, efter 55 § insänt till direktionen.

§ 57

Evad den brandskadade förklarat sig nöjd med kommitténs beslut, eller icke, äge direktionen att detsamma pröva och, ifall omständigheterna därtill föranleder, annorlunda förordna.

§ 58

Har bolagsman flyttat eller ombyggt hus, eller flyttat lösöre från egendom, där de varit försäkrade, och timar eldskada å samma hus eller lösöre, innan tid till sådan anmälan förflutit, som i 51 § stadgas, eller sedan anmälan, efter tidens förlopp, blivit gjort och de ej hunnit prövas, have den brandskadade rätt till ersättning, i den mån skadan kan med säkerhet utrönas, och varde beslut därom, av kommittén och direktionen meddelat, såsom förut är sagt.

§ 59

Den eller de, som eldskada lidit, vara skyldige, om direktionen så fordrar, att inför domstolen i orten avlägga vådaed, det elden ej av hans eller deras vangömmo eller vållande utkommit, och att tillika edeligen fästa sin inför kommittén gjorda uppgift å vad vid branden blivit förloerat.

§ 60

Visar sig anledning att elden genom den brandskadades vangömmo eller vållande uppkommit, eller att branden varit, honom veterligen, med uppsåt tillställd, toge direktionen anstalt, antingen genom sin ombudsman, eller genom sakkörare, som hos Kongl. Maj:ts befallningshavande begäres, att därom varder vid vederbörlig domstol i laga ordning rannsakat och dömt.

§ 61

Då kommittén till direktionen insänder handlingar och beslut rörande timad eldskada, skall kommittén jämväl yttra sig, huruvida den anser edgång eller annan åtgärd efter 59 eller 60 §, böra äga rum.

§ 62

Den, av vilken direktionen fordrat ed efter 59 §, har ej rätt till ersättning för brandskada, innan han eden gått, dör han eller kommer i sådant förhållande, att eden ej kan honom anförtros, då han eljest skulle gå den, varde dock ersättning utgiven.

Är någon tilltalad efter 60 §, vare ej berättigad till ersättning förr än utslag fallit och vunnit laga kraft, varigenom han erhållit befrielse, eller domaren förklarat honom ej kunna åt saken fällas. Emellertid må han likväl emot säkerhet, som i direktionen godkänns, och skyldighet till återbäring med sex procents ränta, lyfta hälften av den ifrågavarande ersättningens belopp.

§ 63

Har brandskada tillkommit genom bristfällighet å eldstad eller annan anledning till eldfara, som brandrotmästaren, efter 70 § anmärkt, men försäkringshavaren underlåtit att utan dröjsmål avhjälpa, har han sin rätt till ersättning förlorat.

Ersättning äge ej heller rum för brandskada, som timat å hus, innan försäkringstagaren, sedan den i 70 § föreskriva andra besiktningen föregått, med extra besiktning styrkt det han avhjälpt de vid andra besiktningen anmälda bristfälligheter eller anledningar till eldfara.

§ 64

Saknas vid besiktning, som i 70 § sägs, något av den i 71 § föreskrivna brandredskapen, och timar eldskada innan sådan redskap blivit anskaffad, varde det ersättningsbelopp, som den brandskadade eljest skulle åtnjuta, minskat med en femtedel. Har vid besiktning efter 55 § det visat sig att uppgift till försäkring av hus som brunnit, innefatta oriktighet, den där verkat till ansvarighetsbeloppets nedsättning under vad det rätteligen bort vara efter 45 § och har den brandskadade själv gjort denna uppgift, vare och då samma lag.

§ 65

När det ersättningsbelopp, som bör den drabbade tillkomma blivit av direktionen bestämt låte direktionen det genom kommittén honom tillställas, där han ej förklarat att han vill det anorlunda från direktionen mottaga. Söker han ändring i direktionens beslut och vinner större ersättning äge han sedan uppbära överskottet.

§ 66

På det direktionen må kunna, utan avbidan av den tid då utskrivna bidrag inflyta, bestrida utbetalningar till brandskadeersättningar och nödiga omkostnader för bolaget, äga direktionen upplåna erforderliga medel på tryckta till innehavaren ställda räntebärande obligationer vardera å etthundra riksdaler till betalning den 1 augusti året näst efter den debitering, som följer på brandskadeersättningens bestämmande, med vilken dag räntan upphöra. Vill brandskadad bolagsman hellre taga direktionens obligationer än reda penningar, have han förmånsrätt till de förra. Finns tillfälle därtill må direktionen öppna kreditiv i privatbank eller annat penning-giveri

§ 67

De penninglopp som erfordras till likviderande av bolagets upplåningar och övriga utgifter bestämmes vid brandskadeårets slut. Direktionen låte då uträkna varje bolagsmans bidrag och därefter upprätta debiteringslängd vari bidraget fylles till jämna rundstycken², ifall bråk³ vid uträkningen uppkomma.

Av debiteringslängden meddele direktionen före den 1 augusti utdrag för varje fögderi till häradsskrivaren, låte och anmäla kungörelse i länet utgå om det belopp som efter debiteringen faller å varje hundra riksdaler av ansvarighetsbeloppet.

§ 68

Häradsskrivaren uppför bolagsmännens bidrag på de vanliga debetsedlarna, Kronofogden ombesörjer medlens indrivande och nedsättning i ränteriet, samtidigt med Kronans uppbörd och med enahanda ansvar. För detta besvär med debitering, uppbörd och redovisning anslås av uppbördsbeloppet en procent vilken delas lika mellan häradsskrivaren och kronofogden, samt avdrages vid redovisningen. Vill kronofogde eller häradsskrivare sådant besvär för sagda arvode sig icke åtaga, tage direktionen anstalt om uppbörden, på sätt den för ändamålet tjänligt finner.

Om försiktighetsmått mot eldfara

§ 69

Ägare eller innehavare av försäkrat hus vara pliktig, då eldfarliga bristfälligheter därå förmärkes att genast gå i författning om deras botande.

§ 70

Årligen i juni månad skola brandrotemästare inom roten besiktiga, till tak och eldstäder, alla i bolaget försäkrade hus, jämte den brandredskap, som efter § 71 vid försäkrad egendom bör finnas. De förhållanden som kunna vålla eldsvåda, skola antecknas i en längd vilken av rotemästaren underskrives. Finna nu rotemästarna att skadade eldstäder eller andra anledningar medför synbar fara för eld, skola de genast förbjuda de förras begagnande, eller föreskriva de senares undanröjande. Vederbörande anmodas tillika att alla anmärkta bristfälligheter skyndsamt och sist inom nästkommande juli månads utgång avhjälpa. Emellan den 1 och 10 augusti verkställer rotemästarna den andra besiktningen å alla förut anmärkta ställen till utrönande huruvida bristfälligheterna blivit behörigen avhjälpta, varom i längden görs anteckning vilken med rotemästarens underskrifter vitsordas. De avlämna därefter längden till brandstodskommittén som därav tager kännedom och den till efterrättelse förvarar, samt inom slutet av augusti månad till direktionen inberättar, om allt befunnits i ordning eller för vilket försäkringsnummer sådant ej är fallet. Finnes vid andra besiktningen förut anmärkta bristfälligheter icke avhjälpta, står det den försumlige fritt, sedan han verkställt vad honom ålegat, att begära extra besiktning, vilken av rotemästarna då förrätta och varvid de, på hans bekostnad, erhålla skjuts för häst och en riksdaler banco i dagtraktamente vardera.

² svenskt kopparmynt som motsvarade en tolfedels skilling

³ Brytning (=ojämnhet). Enl Norstedts "Våra ord, deras uttal o ursprung". Motsvarar troligen utjämning

Även emellan de nu bestämda tiderna bör rotemästarna noga efterse huruvida alla försiktighetsmått till förekommande av eldskada inom rotarna iakttages och då något finnes att anmärka, därom genast tillsäga vederbörande att göra anmälan hos kommittén

Inträffar, då besiktning efter denna § skall verkställas, förfall eller jäv för någon av rotemästaren, kalle den andre sig till biträde, en inom kommittédistriktet boende bolagsman, vilken ett sådant biträde ej må sig undandraga.

§ 71

Vid varje egendom, där hus eller lösören är försäkrade skola finnas, utom nödiga vattenämbar, minst en båtshake och en till husets höjd passande steg så stark att den kan bära fyra personer.

Om ändrings sökande

§ 72

Den som är missnöjd med åtgärd eller beslut av brandstodskommitté, äge hos direktionen anföra besvär och ingiver han skriftligen de besvär till kommissionen inom en månad efter den dag, han av kommitténs åtgärd eller beslut fått del.

Kommittén insänder utan dröjsmål besvären, jämte de till saken hörande handlingarna till direktionen som prövar besvären och låter genom kommittén tillställa klagande sitt beslut.

§ 73

Är någon missnöjd med direktionens beslut i något av de fall som i 48, 50, 51, 75, 58, 63 och 64 §§ sagde äro, äga han, inom en månad efter den dag han av beslutet fått del, giva direktionen tillkänna om han önskar sakens prövning genom Kompromiss. Direktionen väljer då två, och den missnöjde två kommissarier, varefter direktionen anmäler saken hos Kongl. Maj:ts befallningshavande som ordförande i Kompromissen. Över vad denna kompromiss i saken gör, må ej överklagan föras.

Kostnaden för Kompromissen skall gäldas av den som sådant av Kompromissen ålägges.

Villkor för bolagets bildande och bestånd

§ 74

Bolaget anses icke vara bildat förr än försäkringar till ansvarighetsbelopp av två miljoner riksdaler banco blivit av direktionen antagna. Skulle ansvarighetsbeloppet sedan falla etthundratusen riksdaler under sagda belopp, kalla direktionen extra bolagsstämma och äga bolagsman då ur bolaget avgå om han så gott finner.

Vilket vederbörande till underdånig efterrättelse länder. Datum ut supra⁴

Carl Johan

*Enligheten med originalet betygar
Franz von Schéele
f.n ombudsman*

⁴ Givet som ovan